Eğitim Fakültesi Dergisi
http://kutuphane. uludag. edu. tr/Univder/uufader. htm

Dilbilim Dersinin İçerik, Amaç ve Kazanımlarına Yönelik Öğrenci Tutumları

Yunus Alyaz
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
alyaz@uludag.edu.tr

Özet. Bu çalışmada dilbilim dersinin Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin gelişimlerine katkısı ele alınmaktadır. Öğrencilerin dilbilimin içeriğini nasıl algıladıkları/öğrendikleri ve öğrenilenlerin kalıcı olup olmadığı, içeriğin ve uygulamaların dersin amaç ve hedefleriyle ne denli örtüştüğü ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu amaçla öncelikle dilbilim dersinin içeriği, amaç ve hedefleri, uygulamalar ve öğrencilerin gelişimine yapacağı olası katkılar belirlenmiştir ve daha sonra 3. ve 4. sınıftan öğrencilerle 19 sorudan oluşan bir anket yapılmıştır. Anket sonuçları dilbilim dersinin içeriğinin öğrenciler tarafından öğrenilmesindeki zorlukları, dersin öğrencilerin bireysel, dilsel ve mesleki gelişmelerine katkısı öğrenci perspektifinden ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dilbilim, Linguistik, Dilbilimin Öğrenciye Katkısı, Dilbilimin Amaçları, Öğrenci Görüşleri.

Zusammenfassung. In dieser Arbeit werden die Beiträge des Linguistikunterrichts zur Weiterentwicklung der Studierenden an der Abteilung für Deutschlehrerausbildung behandelt. Wie die Studierenden die Inhalte wahrnehmen/lernen, ob sie das Gelernte behalten und inwieweit die behandelten Inhalte und die Unterrichtsaktivitäten mit den Zielen der

Sprachwissenschaft übereinstimmen, werden hier dargestellt. Zu diesem Zweck werden zunächst die Inhalte, die Ziele, die Unterrichtsdurchführungen und die (eventuellen) Kontributionen festgelegt und dann eine Umfrage unter den Studierenden der 3. und 4. Studiengänge durchgeführt. Die Ergebnisse der Umfrage zeigen die Schwierigkeiten beim Lernen von Inhalten, die Beiträge des Faches zur individuellen, sprachlichen und beruflichen Entfaltung aus der Perspektive der Studierenden.

Schlüsselwörter: Sprachwissenschaft, Linguistik, Beiträge der Sprachwissenschaft, Ziele der Sprachwissenschaft, Meinungen der Studierenden.

I. Giriş

Dilbilim başlığı altında yer alan dersler, eğitim fakültelerinin yabancı dil öğretmeni yetiştiren bölümlerinde ve fen-edebiyat fakültelerinin dil ve edebiyat bölümlerinde önemli bir yer tutan temel unsurlarındandır. Almanca öğretmenliği bölümlerinin müfredatı, öğrencilerin lisans eğitimi süresinde temel dilsel beceriler, Alman Edebiyatı, Alman Dilbilimi ve dil öğretim yöntemleri bilgileriyle donatılmasını öngörür. Zamanla değişen müfredatlarda derslerin saat ve/veya kredi ağırlıkları değişse de bu dört temel unsur değişmemektedir. Dilbilim, öğretmenlik kültürünün önemli bir parçası olmasının yanı sıra, öğrencilerin bireysel, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunan önemli bir alandır.

Bu çalışmada Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalında uygulanmakta olan dilbilim dersinin öğrenci kazanımları ele alınmaktadır. Öğrencilerin dilbilimin içeriğini nasıl algıladıkları/öğrendikleri ve öğrenilenlerin ne denli kalıcı olduğu, içeriğin ve uygulamaların dersin amaç ve hedefleriyle ne denli örtüştüğü gibi konular ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu amaçla öncelikle dilbilim dersinin içeriği, amaç ve hedefleri, uygulamalar ve öğrencilerin gelişimine yapacağı (olası) katkılar ele alınmıştır. Dilbilim dersinin öğrencide oluşturulmasını öngördüğü kazanımlar belirlenmiş ve bu kazanımları ölçmeye yönelik bir anket hazırlanarak 3. ve 4. sınıftan 3 gurup öğrencinin yanıtlaması sağlanmıştır. Ankette yer alan sorular sadece Dilbilime Giriş I ve II derslerine yöneliktir. Dil edinimi gibi dilbilim dersiyle doğrudan bağlantılı diğer dersler bu anket kapsamına dahil edilmemiştir. Anket beş ana bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde öğrencilerin derse devam durumu ve ders dışında dilbilime ayırdıkları çalışma süresine yönelik 2 soru yöneltilmiştir. İkinci bölümde

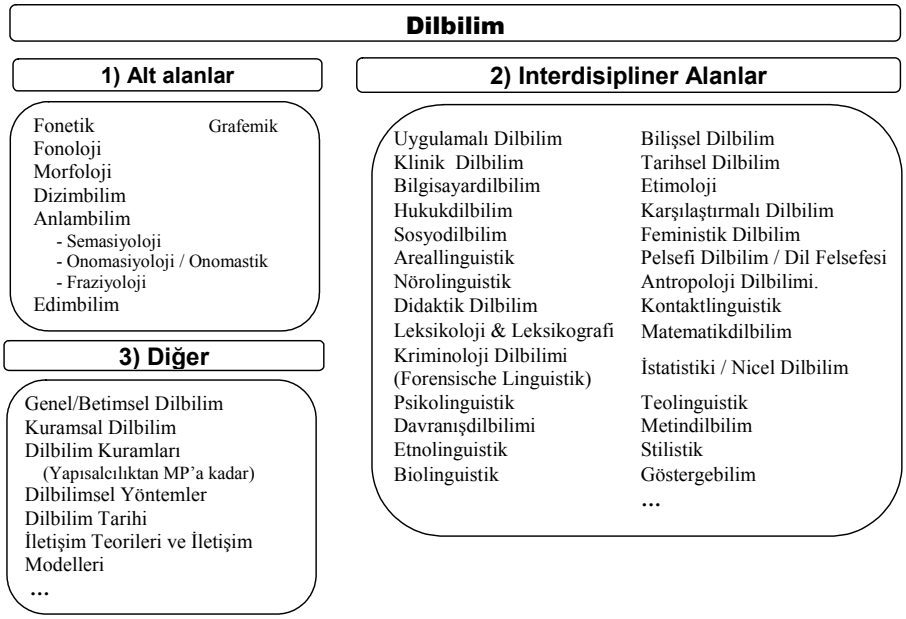
öğrencinin dilbilimin içeriğini anlayıp anlamadıklarına ve nedenlerine yönelik 7 soru yer almaktadır. Üçüncü bölümde dilbilimin amacını, dil ile bilim ve yaşam, dilbilim ile dil öğretimi ve yazınbilim gibi diğer alanlarla ilişkisini anlayıp anlamadığını ölçmeye yönelik 5 soru yöneltilmiştir. Dördüncü bölüm öğrencinin kendi bakış açısından derste ne tür kazanımlar edindiğine ilişkin 4 soru ve beşinci bölüm ise öğrencilerin öneri ve görüşlerini içermektedir. 2003-04 dönemi 3. ve 4. sınıf ile 2004-05 dönemi 3. sınıftan dilbilime giriş I ve II derslerini almış toplam 92 öğrenciye yöneltilen 19 sorudan oluşan anketten elde edilen sonuçlar burada sayısal ve frekans (%) olarak ifade edilmiştir.

II. Dilbilim dersinin içeriği

Eğitim Fakültelerinin Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinde ve doğal olarak Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalında okuyan öğretmen adayları 4. ve 5. sömestrlerde haftalık 3'er saat olmak üzere toplam 84 saat (28 Hafta X 3 Saat) kuramsal dilbilim (Dilbilime Giriş I ve II) dersi görmektedirler. Dilbilime Giriş dersinin içeriği YÖK tarafından önerilen Almanca Öğretmenliği Lisans Programında şu şekilde belirlenmiştir:

***Dilbilime Giriş I**: Dinamik bir sistem olarak dil konusunda bilinçlendirme; dilin bileşenlerini anlama; dilbilimsel çözümlemede temel kavramlar; dilbilim ile dil öğretimi ve edebiyat çalışmaları arasındaki ilişkiyi anlama. Dilbilime **Giriş II:** Dil edinimi işlemlerini anlama; dil edinimi kuramları ile dil öğretimi yöntemleri arasındaki ilişkiyi ve dilin toplumsal işlevini anlama. (YÖK)*

Bu her iki tanımda da görüldüğü gibi YÖK bu dersler için ayrıntılı bir içerik tanımlamamakta, sadece ana hatları belirlemektedir. Belirlenen bu global şemaya uygun içeriklerin ve etkinliklerin geliştirilmesi ve uygulanması bölümlere/öğretim üyelerine bırakılmıştır. Dilbilim üst başlığı altında, bakış açısına göre, genel-betimsel dilbilim, kuramsal-uygulamalı dilbilim vb. farklı gruplandırmalar yapmak ve buna göre çeşitli konseptler / içerikler oluşturmak mümkündür. Dilbilimin kapsamı bakış açısından bağımsız olarak şu şekilde oluşturulabilir:

Şekil 1. *Dilbilimin İçeriği ve Kapsamı*

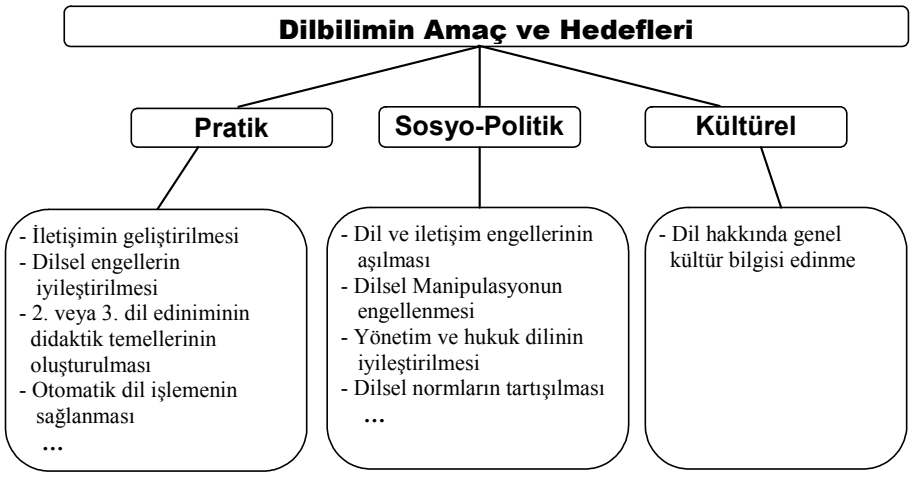
Üç bölümden oluşan Şekil 1'in birinci kısmında 6 dilbilimsel alt alan ve bunların alt alanları gösterilmektedir. Edimbilim dışındaki 5 alt alan literatürde sistemlinguistik olarak da adlandırılmaktadır (Linke, Nussbaumer ve Portmann:40; Universität Bonn). Şemanın olabildiğince basit olması için alt alanların kesişme alanları (örn. Morfo-Fonoloji, Morfo-Sentaks v. b.) şemada ayrıca gösterilmemiştir. İnterdisipliner alanlar başlığı altında ise güncel dilbilim literatüründen derlenen 29 alan listelenmiştir. Üçüncü kısımda ise 'Diğer' başlığı altında, dilbilim dersi kapsamına giren ve alt veya yan alan olarak nitelendirilemeyen konular listelenmiştir. Bilindiği gibi, interdisipliner alanlar birden fazla bilim alanının ortak çalışmasını ifade etmektedir. Sosyo-, psiko- etnodilbilim gibi alanlarda bu interdisiplinerite çok belirgin bir şekilde görülürken, diğer bazı alanlar için aynı belirginlik söz konusu değildir. Bu da çeşitli kaynaklarda interdisipliner alanların listelenmesinde farklılıklara neden olabilmektedir. Örneğin kimi kaynaklarda didaktik, klinik, bilgisayardilbilim veya kriminoloji dilbilimi gibi alanlar interdisipliner alanlar olarak anılırken, kimi kaynaklarda bunlar uygulamalı dilbilime dahil edilmektedir (bkz. Crystal, 1995:412 ; Schneider, 2003). Bu gibi yaklaşımlardan dolayı, interdisipliner alanların, dilbilimsel alt alanlarda olduğu gibi, herkesçe tartışılmaksızın kabul edilebilecek bir listesini

oluşturmak mümkün değildir. Aslında alt alanlar da henüz son şekli ya da sınırları net olarak belirlenmiş bir liste oluşturmamaktadır. Örneğin akustik veya üretimsel fonetik başlığı altında ele alınabilecek 'Tonoloji' ve 'Prosodoloji' gibi alanlar, çeşitli kaynaklarda fonetikten bağımsız bir sesdilbilim alanı olarak ele alınmaktadır (bkz. Weidert 1981; Bickel ve Cysouw; Universität Zürich). Bu tür belirsizliklere daha birçok başka örnek verilebilir. Bu nedenle Şekil 1'deki liste tam, nihai bir liste değildir, ancak öğrenciye dilbilimin kapsamı hakkında genel bir fikir vermesi açısından işlevseldir.

Burada belirtilen içerik bir çok Alman/Avusturya Üniversitesindeki Germanistik bölümlerinin dilbilim müfredatıyla (örn. Mainz, Bremen, Freiburg, Heidelberg, Stuttgart ve Klagenfurt Üniversiteleri) ve YÖK'ün belirlediği global amaçlarla uyumludur.

III. Dilbilim Dersinin Amaç ve Hedefleri

YÖK'ün yukarıda anılan dilbilim konseptinde de görüldüğü gibi, dilbilim dersinin temel hedefleri öğrencinin dil, bilim, toplum, dilbilim, dil edinimi, yazın ve yazınbilim gibi konularda bilgilendirilmesi/bilinçlendirilmesi olarak tanımlanabilir. Volmert (1997) ve Geier (1998) dilbilimin amaçlarını pratik, kültürel ve sosyo-politik olmak üzere 3 başlık altında ele almaktadırlar (Şekil 2).

Şekil 2. *Dilbilimin Amaç ve hedefleri*

Schneider (2003) dilbilimin hedeflerini amaca yönelik (zweckgebunden) ve amaçtan bağımsız (zweckfrei) olmak üzere iki ana guruba ayırmakta, Şekil 2'de anılan 3 gurubu 'amaca yönelik' başlığı altında ele almakta ve bunlara ek olarak amaçtan bağımsız 'teorik' bir hedefe de yer vermekte ve bunu insanın dilin yapısına ve işleyişine duyulan genel, insansal ilgi olarak tanımlamaktadır ki bu da Şekil 2'deki kültürel amaca yakın bir tanımdır. Vater de (1996: 19) Schnedier'in saydığı bu 4 hedefi belirlemekte fakat amaca yönelik veya amaçtan bağımsız gibi ayrım yapmamaktadır.

Alman germanistler dikkate alınarak hazırlanan bu amaçlar içerisinde anılmayan, ancak Almanya dışındaki germanistler açısından son derece önemli bir amaç da dilsel gelişim olmalıdır. Almanca öğretmenliği programlarındaki bütün derslerin doğrudan/dolaylı bir amacı da yapılan ders etkinlikleriyle öğrencilerin Almancalarının gelişmesine katkıda bulunulmasıdır. Öğrencilerin öğrenecekleri dilbilim terminolojisine ek olarak, ders içi ve ders dışı etkinliklerle genel sözcük dağarcığını, konuşma ve okuma anlama yetilerini geliştirmeleri söz konusudur. Böylece dilbilimin amaçları öğrencilerin dilbilimsel bilgi edinmesi, mesleki açıdan gelişmesi, bilinçlenmesi ve Almancalarını geliştirmesi şeklinde özetlenebilir.

Dilbilimin burada anılan amaçları aynı zamanda öğrencilerin bireysel ve mesleki gelişimlerine yapacağı olası katkı konusunu da netleştirmektedir. Bu dilsel, pratik, kültürel ve sosyo-politik amaçlar öğrencinin dil olgusunu, bilimsel, sosyal ve didaktik işlevlerini anlamasını ve böylece kendisini ve içinde yaşadığı toplumu daha iyi algılamasını sağlayarak gelişmesine katkıda bulunur.

IV. Dilbilim Dersi Uygulamaları

U.Ü. Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda dilbilim dersi uygulamalarında Şekil 1'de gösterilen kapsam konsepti ve Şekil 2'de gösterilen amaç ve hedefler esas alınmaktadır. Ancak Dilbilime Giriş I-II dersleri, burada listelenen tüm konuları ayrıntılarıyla ele almak için zamansal açıdan yeterli değildir. Bu nedenle Dilbilime Giriş I dersinde temel olarak dil, bilim, dilbilim, amaç ve hedefler gibi konular, alt alanlar ve dilbilimsel yöntemler ile uygulamalı dilbilim gibi interdisipliner alanlara yönelik anlatımlar ve uygulamalar yapılmaktadır. Bu aşamada öğrencilerin temel dilbilimsel alanları/kavramları, yöntemleri, amaç ve hedefleri tanımaları ve bunları kendi Almanca ifadeleriyle anlatabilmeleri yeterli görülmektedir. Temel alanların/kavramların tanınması gibi öğrenilmesi/ezberlenmesi gereken bilgilerin yanı sıra, bunların örneklenmesi ve uygulanması da önemlidir. Dilbilime Giriş II dersinde ise öğrenciler temel

kavramları ve dilbilimsel yöntemleri önceden öğrenmiş olduğundan ağırlıklı olarak didaktik dilbilim, metindilbilim, sosyodilbilim, psikolinguistik v.b. gibi interdisipliner alanlara yönelik uygulamalar yapılmaktadır. Dilbilime Giriş II dersinde yapılan bir diğer önemli uygulama ise öğrenci sunularıdır. Öğrenciler dönem başında belirledikleri konularda araştırma çalışmaları yapmakta, bu çalışmalarını ulusal/uluslar arası bilimsel yazım standartlarında yazılı olarak ve ayrıca derste sözlü olarak sunmaktadırlar. Burada öğrencilerden daha önce edindikleri dilbilim bilgilerini kullanmaları beklenmektedir. Örneğin uygulamalı/didaktik dilbilim konusunda temel bilgileri öğrenmiş olan bir öğrencinin bu aşamada, edindiği bilgilerle bir Almanca öğretim kitabının/materyalinin veya çeşitli ders ve alıştırma etkinliklerinin hazırlanmasında dilbilimsel ne tür verilerin gerektiğini/kullanıldığını araştırmaya dayalı olarak ortaya koyması, dersin amacına uygun bir araştırma çalışması olarak değerlendirebilir. Bütün ders ve sunum etkinlikleri Almanca yapılmakta, fakat zaman zaman gurupların seviyesine göre Almancaya ilaveten, Türkçe açıklamalar da yapılabilmektedir.

V. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anket soruları, (A) öğrenci durumu, (B) içeriğin anlaşılması, (C) amaç ve hedeflerin anlaşılması, anlaşılan ve anlaşılmayan konuların listelenmesi, (D) dilbilimin kazanımları ve (E) öneriler/görüşler olmak üzere 5 ana guruptan oluştuğundan sonuçlar burada bu beş başlık altında değerlendirilecektir.

A) Öğrenci Durumu

Öğrencilerin anket sorularına verecekleri yanıtların gerçeğe yakınlığı bir çok faktörün yanı sıra öğrencinin, derse devam durumu, (dilsel) hazır bulunuşluğu ve derse yaklaşımına bağlı olduğundan öncelikle bu bilgilerin edinilmesi gereklidir. Bir iki istisna hariç öğrencilerin tümü daha önce yabancı dil olarak İngilizce öğrenmiş ve Almancayı ilk kez Uludağ Üniversitesi'nde hazırlık sınıfında öğrenmiştir. Bu nedenle öğrencilerin Almanya geçmişlerine yer verilmemiştir. Hazırlık sınıfı programına göre 1. sınıfa başlayan öğrencilerin dil seviyesi A2 - B1 olarak varsayılmaktadır. Ankete katılan öğrenciler 3. sınıfın 2. döneminde olduklarından dil seviyelerinin B1'den daha ileride olması beklenmektedir. Öğrencilerin hemen hepsi aynı hazırlık sınıfından geçtikleri ve daha sonra da aynı programa devam ettiklerinden dolayı dil seviyeleri homojen olarak kabul edilebilir.

Tablo 1. Devam Durumu

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
% 90+	9	17	11	37	40,21
% 80	11	11	7	29	31,52
% 70	7	3	5	15	16,30
% 60-	---	---	2	2	2,17
Yanıtsız	6	3	-	9	9,78
Topl.	33	34	25	92	---

Tablo 2. Ders Dışında Dilbilime Ayrılan Zaman

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl**	**%**
Hiç	19	10	8	37	40,21
1-2	8	19	15	42	45,65
3 +	3	4	2	9	9,78
Yanıtsız	2	2	-	4	4,34
Toplam	33	34	25	92	---

Öğrencilerin % 71,73'ü zorunlu devam barajı olan % 70'ten fazla oranda derse katılmakta, % 16,30'u % 70 oranında katılmakta, % 60'tan daha az devam eden veya devam durumu bilgisini vermeyen öğrencilerin oranı ise % 12 civarında (Tablo 1). Böylece öğrencilerin devam durumunun uygun seviyede olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ders saatleri dışında dilbilime ayırdıkları zaman ise derse devama neredeyse zıt bir sonuç ortaya koymaktadır (Tablo 2). Öğrencilerin yarıya yakını (% 40,21) dilbilime hiç zaman ayırmazken, yine neredeyse yarıya yakını (% 45,65) haftada 1-2 saat zaman ayırmaktadır. Ancak küçük bir azınlık olarak nitelendirilebilecek oranda (% 9,78) öğrenci 3 saatten fazla zaman ayırmaktadır. Devam durumunun aksine dilbilime ayrılan zaman oranları 'kritik' diye nitelendirilebilecek bir seviyededir.

B) İçerik:

Bu bölümde öğrencilere ilk olarak bilimin ve dilbilimin içeriğini anlayıp anlamadıkları sorulmuş, ayrıca anladıkları ve anlamadıkları konuları listelemeleri istenmiştir. Ardından anlamalarının/anlamamalarının nedenlerini belirlemek amacıyla terminoloji, kaynaklar ve öğretmenin anlatımına

yönelik sorular yöneltilmiştir. Öğrencilerin içeriğin anlaşılıp anlaşılmadığına ilişkin 7 soruya verdikleri yanıtlar Tablo 3-9'da ele alınmaktadır.

Tablo 3. Bilimin Ne Olduğunun Anlaşılması

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Anlıyor	33	34	25	92	100
Kısmen	---	---	---	---	---
Anlamıyor	---	--	---	---	---
Topl.	33	34	25	92	---

Tablo 4. Dilbilimin Ne Olduğunun Anlaşılması

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Anlıyor	14	17	12	43	46,74
Kısmen	17	17	9	43	46,74
Anlamıyor	2	---	2	4	4,34
Yanıtsız	---	---	2	2	2,17
Topl.	33	34	25	92	---

Dilbilim derslerine geleneksel olarak 'Was ist Wissenschaft?' sorusuyla başlandığından, ankette bilimin anlaşılıp anlaşılmadığına yönelik bir sorunun da yer alması uygun görülmüştür. Öğrencilerin 'Bilim'e yönelik soruya verdikleri yanıtlar (Tablo 3) istisnai bir şekilde % 100'dür. Buna göre öğrencilerin tümü bilimi / bilimin içeriğini bilmekte/anlamaktadırlar. Dilbilimin içeriğini (Tablo 4) anlayanların ve kısmen anlayanların sayısı eşit oranda: 43 (% 46,74). Hiç anlamayan ve yanıt vermeyen öğrencilerin sayısının 6 (% 6,51) olmasına karşın dilbilimin içeriğini tamamen anlayan öğrencilerin oranı da (% 46,74) 'kritik' olarak değerlendirilebilir. Fakat, tüm likert tipi testlerde olduğu gibi, burada da 'kısmen' anlama skaler veya sayısal bir değerle ifade edilemediğinden kısmen anlayanların ne oranda 'anlayanlar' veya 'anlamayanlar' gurubuyla ilişkilendirilebileceği açık değildir. Bu oranın neden bu denli düşük olduğunu anlamak ve öğrencilerin nerede zorlandıklarını belirlemek amacıyla, terminoloji, anlaşılan ve anlaşılmayan kavramlar, öğretim elemanının anlatımı ve kaynaklar konusundaki sonuçların da incelenmesi gerekmektedir.

Terminoloji, dilbilimin içeriğinin anlaşılmasında önemli bir unsur olduğundan ankette öğrencilerin dilbilim terminolojisini anlayıp anlamadıkları da sorulmuştur ve elde edilen sonuçlar Tablo 5'de gösterilmektedir.

Tablo 5. Terminolojinin Anlaşılması

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Anlıyor	9	10	5	24	20,08
Kısmen	15	17	11	43	46,74
Anlamıyor	7	6	8	21	22,82
Yanıtsız	2	1	1	4	4,34
Topl.	33	34	25	92	

Anket sorusuna verilen yanıtlara göre sadece 24 öğrenci dilbilim terminolojisini anlamaktadır ki bu da toplam öğrenci sayısının yaklaşık olarak 1/5'ine (% 20,08) tekabül etmektedir. Öğrencilerin yarıya yakını terminolojiyi (% 46,74) kısmen anlamakta ve 21 öğrenci (% 22,82) terminolojiyi anlamamaktadır. Anlamayan öğrenci sayısına, bu soruyu yanıtlamayan öğrenci sayısı da eklenince, terminolojiyi tam veya biraz anlamayan öğrenci sayısı 25 etmektedir (% 27,16). Bu sonuçlara göre terminolojinin öğrenciler için önemli bir zorluk teşkil ettiği söylenebilir.

Dilbilimin içeriğinin anlaşılmasını/anlaşılmamasını biraz daha netleştirebilmek için öğrencilerin hangi konuları anladıklarını/ anlamadıklarını listelemeleri de istenmiştir. Öğrencilerden anket kağıdında bu soru içi ayrılan yerlere anladıkları ve anlamadıkları konuların başlıklarını liste halinde yazmaları istenmiştir ve öğrenciler bu alanlara 'Morfoloji', 'Soziolinguistik', 'Strukturalismus' vb. bilgiler yazmışlardır. Anlaşılan konular alanına 115 (Tablo 6), anlaşılmayan kavramlar alanına ise 57 yanıt verilmiştir (Tablo 7).

Tablo 6. Anlaşılan Kavramlar

Alan	**Toplam**	**%**
Sistemlinguistik	45	48,91
Interdisipliner Alanlar	33	35,84
Diğer (Teori, Yöntem vs.)	37	40,21

Tablo 7. Anlaşılmayan Kavramlar

Alan	**Toplam**	**%**
Sistemlinguistik	12	19, 35
Interdisipliner Alanlar	19	20, 65
Diğer (Teori, Yöntem vs.)	26	28, 26

Dilbilim dersi Şekil 1'de de gösterildiği gibi üç ana eksen üzerinden uygulandığından öğrencilerin yazdıkları bilgiler bu üç alana dağıtılarak değerlendirilmiştir. Anket sonuçlarına göre 45 öğrenci (% 48 91) 'anlaşılan kavramlar' alanına sistemlinguistik alanından konular, 33 öğrenci (% 35,84) interdisipliner alanlardan konular ve 37 öğrenci de (% 40, 21) diğer alanlardan konuları yazarak anladığını belirtmiştir. Ağırlıklı olarak Dilbilime Giriş I dersinin içeriği olan sistemlinguistik konularının diğer alanlara oranla daha fazla öğrenci tarafından anlaşıldığı görülmektedir. Anlaşılmayan konuların oranları da (Tablo 7) bu sonucu desteklemektedir. Öğrencilerin göreceli olarak daha kolay olan sistemlinguistik konularında, interdisipliner alanlar ve dilbilim teorileri gibi konulardan daha az zorlanmaktadırlar.

Tablo 6 ve 7'deki veriler aynı zamanda Tablo 4'teki verilerin sağlamasına yöneliktir. Öğrencilerin dilbilimin içeriğini anlayıp anlamadıklarına yönelik soruya verdikleri yanıtları bir anlamda test etmektedir. Dilbilimin içeriğini anlayan öğrenci oranı (% 46,74) ile anlaşılan kavramlara yanıt veren öğrenci oranı (% 48,91) uyumludur. Dilbilimin içeriğini anladığını ifade eden öğrenciler anladıklarını ifade ettikleri bu içeriği hatırlamaktadırlar. Dilbilimin içeriğini anlamadığını ifade eden 4 öğrenci olmasına karşın toplam 57 öğrenci anlamadığı kavramlar olduğu yanıtını vermiştir (Tablo 7). Ancak burada bir çelişki söz konusu değildir, çünkü dilbilimin içeriğini 'kısmen' anlayan öğrencilerin anlamadıkları konular olması mümkündür.

Öğrencilerin içeriği anlamalarında belirleyici olan diğer unsurlar ise öğretim elemanının anlatımı ve derste/ders dışında başvurulan kaynaklardır. Öğrencilerin bu iki konuda görüşlerini belirten sonuçlar Tablo 8 ve 9'da gösterilmektedir.

Tablo 8. Kaynaklar

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Anlıyor	22	25	17	64	69,56
Kısmen	6	6	4	16	17,39
Anlamıyor	--	---	2	2	2,17
Yanıtsız	5	3	2	10	10,86
Toplam	33	34	25	92	---

Tablo 9. Öğretim Elemanının Anlatımı

	4	3 (1)	3 (2)	Topl.	%
Anlıyor	3	6	4	13	14,13
Kısmen	11	8	7	26	28,26
Anlamıyor	19	19	11	49	53,26
Yanıtsız	--	1	3	4	4,34
Toplam	33	34	25	92	---

Öğrencilerin anket sorularına verdikleri yanıtlara göre 64 öğrenci (% 69,56) öğretim elemanının anlatımını anlamakta, 16 öğrenci (% 17,39) biraz anlamakta ve 2 öğrenci (% 2,17) hiç anlamamaktadır. Bu soruya yanıt vermeyen 10 öğrenci de dikkate alındığında öğrencilerin % 13,03'ünün öğretim elemanının anlatımını kısmen veya tam anlamadığını ifade ettiği görülmektedir. Öğrencilerin bu aşamaya kadarki hiçbir soruya % 69 gibi yüksek oranda olumlu yanıt vermedikleri görülmektedir. Burada öğretmenin kaynaklardaki konuları uygun bir biçimde anlatmasının etkili olabileceği gibi, öğrencilerin subjektif/duygusal yanıt vermiş olmaları da muhtemeldir. Kaynakların anlaşılmasında ise oranlar oldukça farklı: Kaynakları anlayan öğrenci sayısı 13 (% 14,13), kısmen anlayanların sayısı ise 26 (% 28,26). Kaynakları anlamayan öğrenci sayısı ise 49 ve bu da öğrencilerin yarıdan fazlasına (% 53,26) tekabül ediyor. Yine anket soruları içerisinde en yüksek oranda olumsuz yanıt verilen konunun kaynakların anlaşılması olduğu görülmektedir. Dilbilim dersinde tek bir kaynak kullanılmamakta, Lyons (1984), Bünting (1993), Vater (1996), Pelz (1996) ve Volmert (1997) gibi yazarların dilbilime giriş kitaplarından, Linke, Markus, Nussbaumer ve Portmann'ın 'Studienbuch Linguistik' kitabından, dilbilim sözlüklerinden (örn. Lewandowski (1985)), dilbilim ansiklopedisinden (Crystal, 1995) ve çeşitli internet kaynaklarından yararlanılmaktadır. Öğrencilerin bu tür bilimsel metinleri anlayabilmeleri için dil seviyelerinin AB Ortak Çerçeve Programı sistemine göre okuma anlama yetilerinin en az C1 düzeyinde olması gerekmektedir (GER, 1996:227). Tablo 9'daki sonuçlar öğrencilerin dil seviyelerinin C1 düzeyinde olmadığını düşündürmektedir. Ancak dilbilime ders dışında haftada en az 3 saat ayıran öğrenci sayısının 9 olduğu (Tablo 2) göz önüne alınırsa, öğrencilerin dilbilim kaynaklarını anlayabilmek için yeterli zaman ayırmadıkları da düşünülebilir. Dilbilime ders dışında hiç veya 1-2 saat zaman ayıran 79 öğrenciye karşılık (Tablo 2), kaynakları anlamayan veya kısmen anlayan 75 öğrenci söz konusu. Bu

verilerden yola çıkarak dilbilim kaynaklarının anlaşılması için dil seviyesinin ve metinleri anlamaya ayrılan sürenin belirleyici olduğu söylenebilir.

C) Amaç ve Hedefler

Anketin üçüncü bölümü dilbilimin amaçlarının/hedeflerinin ve diğer alanlarla ilişkisinin öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmamasıyla ilgilidir. Bu bölümde ilk olarak öğrencilerin dilbilimin amaç ve hedeflerini anlayıp anlamadıkları sorulmuştur. Daha sonra ise öğrencilerin bu sorulara verdikleri yanıtların sağlamasına yönelik, amaçları açımlayıcı 4 soru sorulmuştur. Öğrencilerin dilbilim dersinin amaç ve hedeflerinin ve diğer alanlarla ilişkilerinin anlaşılmasına yönelik verdikleri yanıtlar Tablo 10-14'te gösterilmektedir.

Tablo 10. Dilbilimin Amaçlarının Anlaşılması

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Anlıyor	20	22	16	58	63,04
Kısmen	10	11	5	26	28,26
Anlamıyor	3	1	2	6	6,52
Yanıtsız	--	--	2	2	2,17
Toplam	33	34	25	92	

Tablo 11. Dil İle Bilim İlişkisinin Anlaşılması

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Anlıyor	16	16	17	49	53,26
Kısmen	14	17	6	37	40,21
Anlamıyor	2	1	--	3	3,26
Yanıtsız	1	--	2	3	3,26
Toplam	33	34	25	92	

Öğrencilerin anketin bu bölümündeki ilk soruya verdikleri yanıtlara göre 58 öğrenci (% 63,04) dilbilimin amaç ve hedeflerini anlamakta, 26 öğrenci (% 28,26) ise kısmen anlamakta ve 6 öğrenci (% 6,52) hiç anlamamaktadır. Öğrencilerin neden dilbilim öğrendikleri/öğrenmeleri gerektiği gibi önemli bir konunun % 63 gibi önemli bir gurup tarafından anlaşılması, dersin amaç ve hedeflerine ulaşılması açısından olumlu bir gösterge olarak değerlendirilebilir. Çünkü dilbilim dersinde neyin öğrenildiği kadar, hatta belki de

daha fazla, neden öğrenildiği, yani dilbilimin işlevsel boyutu önemlidir. Ancak dilbilimin amaçlarının anlaşılmasına yönelik sorudan elde edilen % 63 olumlu yanıt ile, dilbilimin içeriğinin anlaşılmasına yönelik soruya verilen % 46,74 olumlu yanıt (Tablo 4) çelişki oluşturmaktadır. İçeriği anlayan öğrenci sayısı, bu içeriğin amaçlarını anlayan öğrenci sayısından daha azdır. Burada öğrencilerin içeriği anlamadan amaçları anlamalarının olası olup olmadığının düşünülmesi/tartışılması gerekmektedir.

Dilbilimin amaç ve hedeflerinin açımlanması olarak da değerlendirilebilecek sorulardan dil ile bilim ilişkisinin anlaşılmasına yönelik soruya verilen yanıtlardan 49 öğrencinin (% 53,26) dil ile bilim ilişkisini tam olarak, 37 öğrencinin (% 40, 21) biraz anladığı ve 3 öğrencinin (% 3,26) hiç anlamadığı görülmektedir (Tablo 11). Bu soruya yanıt vermeyen öğrenci sayısı da dikkate alındığında 6 öğrencinin (% 6,52) dil ile bilim arasındaki ilişkiyi anlayanlar gurubunda yer almadığı görülmektedir.

Tablo 12. Dilbilim İle Dil Edinimi İlişkisinin Anlaşılması

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Anlıyor	15	23	19	57	61,95
Kısmen	9	7	6	22	23,91
Anlamıyor	1	2	--	3	3,26
Yanıtsız	8	2	--	10	10,86
Toplam	33	34	25	92	

Tablo 13. Dil (Bilim) İle Yaşam İlişkisinin Anlaşılması

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Anlıyor	19	20	13	52	56,52
Kısmen	9	12	10	31	33,69
Anlamıyor	5	1	2	8	8,69
Yanıtsız	---	1	---	1	1,08
Toplam	33	34	25	92	

Tablo 14. Dilbilim İle Edebiyat (Bilim) İlişkisinin Anlaşılması

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Anlıyor	18	8	6	32	34,78
Kısmen	11	20	10	41	44,56
Anlamıyor	4	3	7	14	15,21
Yanıtsız	--	3	2	5	5,45
Toplam	33	34	25	92	

Dilbilimin amaçları arasında sayılan, dil (bilim) ile yaşam ilişkisinin anlaşılmasına olumlu yanıt veren öğrenci sayısı ise 57 ve bu da öğrencilerin yaklaşık olarak % 62'sine karşılık gelmektedir (Tablo 12), yani dilbilimin amaç ve hedeflerini anladığını ifade eden öğrenci sayısına (Tablo 10) oldukça yakın bir oran. Dil (bilim) ile yaşam arasındaki ilişkiyi kısmen anlayan öğrenci sayısı ise 22 (% 23,91), hiç anlamayan öğrenci sayısı ise 3 (% 3,26). Hiç anlamayan öğrenci sayısı ile yanıt vermeyen öğrenci sayısı dikkate alındığında 13 öğrencinin (% 14,12) bu ilişkiyi anlamadığını varsayılabilir.

Öğretmenlik mesleği için oldukça önemli bir konuma sahip olan dilbilim ile dil edinimi ilişkisini anlayan öğrenci sayısının 52 (% 56, 52), kısmen anlayan öğrenci sayısının 31 (% 33,69) ve hiç anlamayan öğrenci sayısının 8 (% 8,69) olduğu görülmektedir (Tablo 13). Dilbilimin temel amaçlarından bir diğeri olan dilbilim ile edebiyat ve edebiyatbilimle ilişkisinin anlaşılmasına yönelik soruya verilen yanıtlardan elde edilen sonuca göre (Tablo 14) sadece 32 öğrenci (% 34,78) bu amacı anladığını, 41 öğrenci (% 44,56) kısmen anladığını ve 14 öğrenci (% 15,21) anlamadığını ifade etmektedir. Dilbilim ile edebiyat(bilim) ilişkisine yönelik sorulara verilen yanıtlar, dilbilimin amaçlarına yönelik sorulara verilen yanıtlar içerisinde (Tablo 11, 12 ve 13) en düşük olumlu yanıt ve en yüksek olumsuz yanıt oranına sahip. Anlamadığını ifade eden öğrenci oranına yanıt vermeyen öğrenci sayısı da eklendiğinde % 20, 66 gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

D) Dilbilimin Öğrencilerin Gelişimine Katkısı

Dilbilimin öğrencilere katkıları dilsel gelişim, mesleki gelişim, bilgilenme ve bilinçlenme olarak dört ana başlık altında ele alınmıştır. Bilgilenme konusu (öğrencilerin içerikleri anlaması) bu çalışmanın daha önceki aşamalarında ele alındığından bu aşamada öğrencilerin dilbilim dersinin kendilerine dilsel, mesleki ve bilinçlenme kapsamında katkıda bulunup bulunmadığına verdikleri yanıtlar değerlendirilecektir.

Tablo 15'te de görüldüğü gibi, 44 öğrenci (% 47,82) dilbilim dersinin Almanca bilgilerinin gelişmesine katkıda bulunduğunu, 39 (42,39) öğrenci ise kısmen katkıda bulunduğunu düşünüyor. Dilbilim dersinin Almancalarının gelişmesine hiç katkıda bulunmadığını ifade eden öğrenci sayısı ise 7 (% 7,60).

Tablo 15. Dilsel Gelişime Katkı

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Evet	17	15	12	44	47,82
Kısmen	13	17	9	39	42,39
Hayır	3	2	2	7	7,60
Yanıtsız	--	--	2	2	2,17
Toplam	33	34	25	92	

Tablo 16. Mesleki Gelişime Katkı

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Evet	13	11	9	33	35,86
Kısmen	15	21	11	47	51,08
Hayır	5	2	1	8	8,69
Yanıtsız	--	--	4	4	4,34
Toplam	33	34	25	92	

Dilbilim dersinin öğrencilerimizi mesleki gelişimlerine olumlu katkıda bulunduğunu düşünen öğrenci sayısı 33 (% 35,86) (Tablo 16). Dilbilim dersinin daha iyi bir öğretmen olmaya katkısının biraz olduğunu düşünen öğrenci sayısı 47 (% 51,08) ve hiçbir katkısının olmadığını düşünen öğrenci sayısı 8 (% 8,69).

Tablo 17. Bilinçlenmeye Katkı

	4	**3 (1)**	**3 (2)**	**Topl.**	**%**
Evet	6	7	5	18	19,56
Kısmen	14	17	16	47	51,08
Hayır	8	9	2	19	20,65
Yanıtsız	5	1	2	8	8,69
Toplam	33	34	25	92	---

Tablo 18. Dilbilimin Öğrenci Kazanımları

Alan	Toplam	%
Bilgilenme	36	42,39
Bilinçlenme	26	28,26
Dilsel	19	20,65
Mesleki	21	22,82

Öğrencilere yöneltilen 'dilbilim dersi gördükten sonra içinde yaşadığım topluma ve dil olgusuna bakış açım değişti' şeklindeki anket sorusuna 18 öğrenci (% 19,56) 'Evet' yanıtını verirken, 47 öğrenci (% 51,08) 'Kısmen' ve 19 öğrenci (% 20,65) 'Hayır' yanıtı vermiştir (Tablo 17). Dilbilim dersinin öğrencilerin gelişimlerine katkısına yönelik sorulara verilen yanıtlar içerisinde en düşük olumlu yanıt sayısı ve en yüksek olumsuz yanıt sayısı, bilinçlenmeye yönelik soruda ortaya çıkmaktadır. Bu soruya yanıt vermeyen 8 öğrenci de eklendiğinde bu oran daha da yükselmektedir. Dilbilimin öğrencilerin gelişimlerine katkısını irdeleyen bu soruları verilen yanıtların sağlaması amacıyla öğrencilerden dilbilim dersinin kendilerine neler kazandırdığını yazmaları istenmiştir. Tablo 18'de görüldüğü gibi 36 öğrenci (% 42,39) bilgi edindiğini, 26 öğrenci (% 28,26) bilinçlendiğini, 19 öğrenci (% 20,65) Almancasının geliştiğini ve 21 öğrenci de mesleki anlamda kazanımlar edindiğini ifade etmiştir. Daha önce dilbilim dersinin Almancalarının gelişmesine katkıda bulunduğunu ifade eden 44 öğrenciye karşılık (Tablo 15), bunu kazanımları hanesine yazan öğrenci sayısı 19'dur. Yine daha önce mesleki gelişim sorusuna 'Evet' yanıtını veren 33 öğrenciye (Tablo 16) karşılık, sadece 21 öğrenci dersin kendisine mesleki kazanımları olduğunu yazmıştır. Dilbilimin bilinçlenmeye katkı sağladığını belirten 18 öğrenci (Tablo 17) söz konusu iken, bunu dersin kazanımları listesine yazan 26 öğrenci söz konusudur. Öğrencilerin farklı biçimde yöneltilmiş aynı sorulara verdikleri yanıtların çelişkili olduğu görülmektedir. Ancak öğrenciler Tablo 15, 16 ve 17'de gösterilen yanıtları seçenekleri işaretleyerek, Tablo 18'dekileri ise kendileri yazarak vermişlerdir. Öğrencilerin soruların yanıtlarını yazmada seçenekleri işaretleyerek yanıtlamada olduğu kadar istekli olmayabilecekleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

E. Öğrenci Önerileri ve Görüşleri

Anketin bu bölümünde öğrencilerden derse yönelik görüş ve önerilerini belirtmeleri istenmiştir. Üç guruptan toplam 28 öneri gelmiştir. 3. sınıfların

1. gurubundan (2003-2004) gelen 5 öneri/ görüş şu şekildedir: Daha basit kaynaklar kullanılmalı (2), daha basit anlatım, daha çok uygulama, zor bir ders (3). Üçüncü sınıfların ikinci gurubundan (2004-2005) gelen 9 öneri/görüş ise şu şekildedir: Daha çok örnek verilmeli (1), daha güncel konular anlatılmalı (1), daha basit kaynaklar (5), ders sayısı artırılmalı (1), ders monoton geçiyor (1). Dördüncü sınıflardan gelen 14 öneri/görüş ise şu şekildedir: Fonetik ayrı bir ders olmalı (7), fazla ayrıntıya girilmemeli (1), daha basit metinlerle çalışılmalı, fazla terim kullanılmamalı (3), daha güncel bilgiler işlenmeli (1), dilbilim dersi 1. sınıftan itibaren ardı ardına olmalı, kopuk kopuk iyi olmuyor (1), daha çok uygulama olmalı (1).

Öğrencilerin görüş ve önerileri çoğunlukla dersin işlenişi, anlaşılmayan içerik, terminoloji, kaynaklar ve uygulamalarla ilgilidir. Ancak 4. sınıftan öneri bildiren öğrencilerin yarısının fonetik dersinin ayrı bir ders olarak okutulması önerisi, dilbilim dersinin telaffuz açısından önemli olduğunun öğrenciler açısından algılandığı biçiminde yorumlanabilir.

VI. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen veriler öğrencilerin bir bölümünün gerek dilbilimin içeriğini, gerekse amaç ve hedeflerini anlamakta çeşitli zorluklarla karşı karşıya olduklarını ortaya koymaktadır. Gerek ders içi etkinliklerde gerekse araştırma çalışmalarında önemli yer tutan terminoloji ve kaynakların dilbilimin içeriğinin anlaşılmasında en büyük zorluğu teşkil ettiği görülmektedir. Öğrencilerin dilsel gelişimlerinin hazırlık sınıfından itibaren izlenmesi, dilbilim, edebiyatbilim ve yöntembilim alanlarından bilimsel metinleri anlayabilecekleri bir dil seviyesine getirilmeleri bu zorlukların aşılmasında yardımcı olabilir. Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı programlarında yer alan İleri Okuma Becerileri dersi veya bilimsel metin incelemeye yönelik seçimlik derslerden bu amaçla yararlanılabilir.

Dilbilimin amaç ve hedeflerinin anlaşılmasında ise dilbilim ile edebiyat (bilim) arasındaki ilişkinin anlaşılması, dilbilim dersi vasıtasıyla dilsel ve mesleki gelişim ile bilinçlenme öğrencilerin zorlandıkları noktaları oluşturmaktadır. Dilbilimin edebiyat(bilim) ile ilintisinin anlaşılmasının sağlanması için metindilbilim, stilistik, söylem çözümlemesi vb. gibi alanlara daha ağırlıklı yer verilmesi ve dilbilim ile edebiyat(bilim) ilişkisini vurgulayan daha fazla edebi eserlerle çalışılması bu sorunu gidermede yardımcı olabilir.

Dilbilim dersinin öğrencilerin dilsel gelişimlerine katkısı doğal olarak dilbilimin içeriğinin anlaşılmasına, öğrencinin ders içi ve ders dışı her tür

anlatım, araştırma ve tartışmalara etkin olarak katılımına bağlıdır. Öğrencilerin derse ve ders dışı tüm etkinliklere katılımı sağlandığı taktirde öğrencilerin dilsel yetilerinin istenen düzeyde geliştirilmesi mümkündür. Bu, tüm dersler için geçerlidir.

Dil öğretim yöntemlerinin mutlaka bir dilbilim kuramına dayandığı gerçeği derslerde vurgulansa da, bir gurup öğrencinin dilbilim dersinin daha iyi bir öğretmen olmak için gerekli olduğunu yeterince algılamakta güçlük çektiği görülmektedir. Dilbilimin dil öğretim yöntemlerinin oluşturulmasında ve genel anlamda öğretmenlik mesleğinde nasıl belirleyici bir rol oynadığı konusunda daha somut çalışmalar yapılması gereklidir. Aynı durum bilinçlenme için de geçerlidir. Öğrencilerin dili bilimsel bir bakış açısıyla değerlendirmeyi öğrenerek, dil olgusunu, birey olarak kendisini, içinde yaşadığı toplumu ve dil(bilim)in birey ve toplum için belirleyici ve hatta varoluşsal işlevlerini daha iyi örnekleyecek ve vurgulayacak etkinliklere yer verilmesi gerekecektir.

Bu sonuçlar, öğrencilerin terminoloji, kaynaklar ve dilbilim-edebiyat(bilim) arasındaki ilişkilerin anlaşılması dışındaki konuların iyi anlaşıldığı ve dersin amacına tamamen ulaştığı anlamına gelmez. Bu çalışma sadece öğrenci görüşlerini yansıtmaktadır. Kazanımların sağlıklı bir şekilde ölçülmesi daha ayrıntılı ölçeklerle ve öğrencilerin öğrenim döneminden öğretmenlik dönemlerine kadar incelenmeleriyle mümkün olabilir. Ancak burada elde edilen sonuçlar, mevcut içeriğin ve uygulamaların öğrenciler açısından nasıl değerlendirildiğini ve dersin içeriğinin ve uygulamaların yapılandırılması amacıyla öğrenci görüşlerini yansıtması açısından önemlidir.

Bu çalışmada ortaya konan sorunların/zorlukların temelinde müfredatta dilbilime ayrılan toplam ders saati, öğrencilerin dil seviyeleri, kaynak çeşitliliğinin yetersiz oluşu ve motivasyon eksikliğinin etken olduğu söylenebilir. Bu zorlukların nedenlerinin çeşitliliğinden dolayı, öğrencilerin dilsel yetilerinin iyileştirilmesi, dilbilim ders saatlerinin, içeriğinin ve uygulamalarının gözden geçirilmesi gibi, bu çeşitliliğe uygun bireysel ve kurumsal kompozit önlemlerin alınması gereklidir.

Kaynakça

Bickel, B. ve Cysouw, M.: Phonologie <http://email.eva.mpg.de/~cysouw/strukturkurs/files/phonology3.pdf> Haziran 2005.

Bünting, K.-D., Einführung in die Linguistik, 14. Auflage. Frankfurt (M): Anton Hain, 1993.

Crystal, D., Die Cambridge Enzyklopädie der Sprache, Übers. und Bearb. S. Röhrich, Frankfurt (M): Campus, 1995.

Geier, M., Orientierung Linguistik, Reinbek: rororo, 1998.

GER (Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen: Lernen, Lehren, Beurteilen) übers. v. J. Quetz, R. Schieß und U. Sköries, Berlin & München: Langenscheidt, 1996.

Lyons, J., Einführung in die moderne Linguistik. München: C.H. Beck, 1984.

Lewandowski, T. Linguistisches Wörterbuch (3 Bde.), 4., neu bearrb. Auflahe, Heidelberg, Wiesbaden: Quelle & Meyer, 1985.

Linke, A., Nussbaumer, M., Portmann, P. R., Studienbuch Linguistik, 3. unveränderte Auflage, Tübingen: Niemeyer, 1996.

Pelz, H., Linguistik Eine Einführung, 1. Auflage, Hamburg: Campe, 1996.

Schneider, M., Einführung in die Linguistik des Deutschen (2003), <www.schneid9.de/linguistik.html> Eylül 2005.

Universität Bielefeld: Einführung in die germanistische Linguistik, <www.uni-bielefeld.de/lili/projekte/el-ermling/veranstaltungen/einfuehrung_germ_ling/index.html> Ekim 2005.

Universität Bonn: Allgemeine Sprachwissenschaft, Kurzinformation der Zentralen Studienberatung www.unibonn.de/Studium/Studiengaenge_und_Abschluesse/Sprachwissenschaft.html Haziran 2005.

Universität Bremen: Einführung in die Sprachwissenschaft, Grundkurs Sprachwissenschaft, <www.fb10.uni-bremen.de/linguistik/khwagner/grundkurs1> Ekim 2005.

Universität Freiburg: Einführung in die Lİnguistik des Deutschen <http://fips.igl.uni-freiburg.de/einfuehrung> Ekim 2005.

Universität Heidelberg: Neuere Deutsche Sprache (Grundstudium), <www.gs.uni-heidelberg.de/abteilungen/sprawi/studium/allgemeines/neuere_dt_sprache.php> Ekim 2005.

Universität Klagenfurt: Grundkurs germanistische Linguistik, <www.uni-klu.ac.at/uniklu/studien/lvkarte.jsp?rlvkey=41891> Ekim 2005.

Universität Mainz: Einführung in die Linguistik, <www.fask.uni-mainz.de/inst/iaspk/Linguistik> Ekim 2005.

Universität Stuttgart: Grundkurs Linguistik, <www.ims.uni-stuttgart.de/~carola/gkws0304.html> Ekim 2005.

Universität Zürich: Studienaufbau Afrikanistik: <www.unizh.ch/spw/afrling/#Aufbau> Kasım 2005.

Vater, H. Einführung in die Sprachwissenschaft, 2. Auflage, München: W. Fink, 1996.

Volmert, J., Grundkurs Sprachwissenschaft: Eine Einführung in die Sprachwissenschaft für Lehramtstudiengänge, 2. korr. und erg. Auflage, München: W. Fink, 1997.

Weidert, A., Tonologie, Tübingen: Niemeyer, 1981.

YÖK: Almanca Öğretmenliği Lisans Programı <www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/alm.doc> Eylül 2006.

Opinions of Students About the Contents, Purposes and Contributions of the Linguistics Lesson to the Students

Summary

This study deals with the contribution of linguistics lessons to the students at the german department, and shows how the students learn/perceive the content of linguistics, whether they keep the learned Information, and whether the contents and activilies with the purpose of linguistics agree. For this purpose the contents and objectives of the linguistics lesson and their possible contributions to the student development were defined. Then a survey with 19 questions was done among the students of the 3nd and 4-th class. The results of the survey shows the difficulties of the students with the learning, and the contribution of the linguistics to the personal, linguistic and vocational development under the student perpective.

The used survey exists of 5 parts: Two questions in the first part question the participation and working hours beyond the lessons. In the second part 7 questions are to the understanding trouble of the contents and to the reasons. The third part contains 5 questions to whether the students the relations between the linguistics and the areas like the science, the life, the methodology and literature understand. Four questions in the fourth part are about the opinions of students what the linguistics lessons to them have contributed. The fifth part contains the suggestions and thoughts of learners. These 19 questions were put to 92 students from the 3rd and 4-th classes. The results of the investigation are shown here in figures and percent (%).

The results of this study show that the student with the understanding of contents and purposes difficulties have. The linguistic terminology is one of the biggest problems for the students. The linguistic level of students should be improved from the preparatory class so that they can read technical texts in the linguistics, literature and methodology and understand.

The relation between the linguistics and literature is the second difficulty for the students. To solve this problem, more activities with text linguistics, stylistics and discourse analysis should be carried out with the students. In addition, more literary works which concern the relation between linguistics and literature can be treated in the lessons.

The third difficulty is the understanding of the relation between linguistics and methodology. This investigation shows that the students do not understand especially well that the linguistics are important to become a good teacher. The relation between the linguistics and foreign language teaching should be stressed by concrete examples and other activities more efficiently.

This study shows only the opinions of the students about linguistics. More other, detailed works should be carried out to measure the contributions of the linguistics to the students better. The results of this work show the actual situation which can help to reshape of the linguistics lesson.

The important reasons of the problems called here are that the teaching hours, the literature and the language level of students are not sufficient. Because the difficulties mentioned here are varied, complex, individual and institutional solutions should be found on the basis of teaching hours, teaching activities, literature etc.